

ارزیابی خصوصیات رشد و عملکرد اکوتیپ‌های مختلف در برخی از گونه‌های آویشن (*Thymus spp.*) به منظور گزینش ژنوتیپ‌های برتر

سیاوش محمدی^۱، لیلیا تبریزی^{۱*}، مجید شکرپور^۱، جواد هادیان^۲

^۱ گروه مهندسی علوم باغبانی و فضای سبز، دانشکده علوم و مهندسی کشاورزی، پردیس کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه تهران.

^۲ گروه مهندسی کشاورزی، پژوهشکده گیاهان و مواد اولیه دارویی، دانشگاه شهید بهشتی.

*نویسنده مسئول: L.tabrizi@ut.ac.ir

چکیده

آویشن یکی از مهم‌ترین گیاهان دارویی بوده که کاربرد وسیعی در صنایع مختلف غذایی، دارویی، آرایشی و بهداشتی دارد. به منظور شناسایی و گزینش ژنوتیپ‌های برتر آویشن، با بررسی رشد و عملکرد اکوتیپ‌های مختلف در برخی از گونه‌های بومی آویشن ایران در مقایسه با دو رقم از گونه زراعی آویشن باغی، تحقیقی در سال ۹۵-۱۳۹۴ در مزرعه ایستگاه تحقیقات گروه مهندسی علوم باغبانی دانشگاه تهران در قالب طرح بلوک‌های کامل تصادفی با سه تکرار انجام شد. بذور ۲۵ جمعیت آویشن از ۴ گونه *T. daenensis*، *T. vulgaris*، *T. kotschianus* و *T. loncifolius* جمع‌آوری و در زمستان ۱۳۹۳ در گلخانه کشت شدند و نشاها در بهار ۱۳۹۴ به مزرعه منتقل شدند. در بهار سال دوم (۱۳۹۵) در مرحله گلدهی، صفات رشدی و عملکردی از جمله ارتفاع بوته، تعداد شاخه جانبی، وزن تر و خشک اندام هوایی و نسبت وزن برگ به کل اندام هوایی اندازه‌گیری شدند. نتایج نشان داد که به‌طور میانگین بیشترین ارتفاع بوته، تعداد شاخه جانبی و وزن تر و خشک اندام هوایی در گونه *T. vulgaris* مشاهده شد که به‌طور معنی‌داری بیشتر از سایر گونه‌ها بود و در تعداد شاخه جانبی و وزن تر و خشک اندام هوایی در سه گونه *T. daenensis*، *T. kotschianus* و *T. loncifolius* اختلاف معنی‌داری وجود نداشت. بیشترین وزن تر و خشک اندام هوایی در سه گونه *T. daenensis*، *T. kotschianus* و *T. loncifolius* به ترتیب در اکوتیپ‌های ملایر ۲، آذربایجان غربی و فارس مشاهده شد. علاوه بر این در بین جمعیت‌ها، ژنوتیپ‌های برتر شامل ژنوتیپ ۱، ۲ و ۳ از گونه *T. daenensis* و ژنوتیپ ۴ از گونه *T. kotschianus* که از لحاظ صفات رشد و عملکرد قابل ملاحظه و برتر بودند، شناسایی و انتخاب شدند که می‌توان از آن‌ها در ایجاد کلون و دورگ‌گیری درون و بین‌گونه‌ای در برنامه اصلاحی آویشن استفاده کرد.

کلمات کلیدی: تیره نعناع، اسانس، صفات مورفولوژیکی، اصلاح آویشن.